

Energielessen uit Mexico

Pieter Boot: "Waar elders uitvoering van grote politieke projecten in de praktijk vaak wat vertraagt, wordt ze in Mexico versneld"

Energiepodium.nl 14 april 2016

Het is altijd leerzaam naar het beleid in andere landen te kijken: te bezien hoe het in de plaatselijke context past, voor welke uitdagingen beleidsmakers staan en wat je er van kunt leren. Ik bezocht onlangs met een groep experts Mexico, waar we de eerste review van het energiebeleid van dat land maakten. Mexico moet - naast andere verplichtingen - voor dat 'toelatingsexamen' slagen om lid te mogen worden van het Internationaal Energieagentschap.

De eerste stap daartoe is gezet door aanpassing van de Grondwet, die voorheen olie- en gaswinning aan de staat voorbehold. Nu mogen private ondernemingen aan tenders voor nieuwe olievelden deelnemen, waarvan de eerste zijn gehouden. De elektriciteitsmarkt is nu organisatorisch grotendeels op Noord-Amerikaanse leest geschoeid. Deze energiehervorming wordt ook door nieuwkomers op de markt en NGO's als een succes gezien

Slim

De (coalitie-)regering heeft in 3 jaar door slim politiek gemanoeuvreren niet alleen de Grondwet aangepast, maar alle secundaire wetgeving door het parlement gelooft. Waar elders uitvoering van voornemens voor grote politieke projecten in de praktijk vaak wat vertraagt, wordt ze in Mexico al doende versneld! Het team merkte grappend op dat waar in veel andere landen waarnemers vragen om wat meer daadkracht en slagvaardigheid van de regering, men zich hier afvraagt of het niet soms te snel gaat!

“Voor Nederland waren er tenminste twee leerzame punten”

Voor Nederland waren er tenminste twee leerzame punten. De eerste is hoe het politieke proces geschraagd wordt door wetgeving om een duidelijk langetermijnperspectief vast te houden. De vorige regering (van de huidige grootste oppositiepartij) had in 2012 een Klimaatwet tot stand gebracht (de tweede ter wereld, na het Verenigd Koninkrijk). Deze wet kreeg een ruime parlementaire meerderheid omdat Mexico zich kwetsbaar voelt voor klimaatverandering. De wet gaat dus (net als in het VK) zowel over het proces van het tegengaan van klimaatverandering (mitigatie) als aanpassing daaraan (adaptatie).

Nastrevenswaardig

Klimaatdoelen voor zowel 2020 als 2050 zijn als 'nastrevenswaardig' vastgelegd, maar in een reeks secundaire regelgeving is het beleid tot tenminste 2018 en deels 2024 duidelijk verwoord. Daarbij is ook - na overleg met alle relevante instellingen - een kaderstellende Energietransitiewet aangenomen, die het proces en de kaders van energiebesparing, schone energie en innovatie tot 2029 beschrijft. De uitwerking is in onze ogen zeker niet volmaakt - zo is er slechts het begin van goede ramingen en scenario's - maar zo'n wettelijk kader geeft duidelijkheid voor de lange termijn waar we in Nederland nog zo naar zoeken.

Het tweede leerzame punt zijn de veilingen voor schone energie in de elektriciteitssector. In Mexico wordt tot schone energie gerekend hernieuwbaar, kernenergie, CO₂-afvang en opslag en zeer efficiënte warmte-krachtvoorziening. Onlangs is de eerste veiling gehouden, zowel voor de extra capaciteit als de extra productie van schone energie voor een periode van 20 jaar vooruit. Men had verwacht dat windenergie hoge ogen zou gooien, maar driekwart van de toegekende productie-investeringen ging naar zon-PV, te leveren uiterlijk in 2018. De keuze voor een technologie-neutrale aanpak loonde dus enorm en de regering was verrast door de mogelijke rentabiliteit van ook relatief kleinschalige zon-PV projecten.

“Ideeën over een groene economie verkeren nog in een pril stadium”

De veiling is gekoppeld aan een certificatenstelsel, waarin distributiebedrijven of de grote industrie een in elk jaar toenemend aantal schone energiecertificaten moeten kunnen overleggen. Naast de veiling van investeringen komt er een spotmarkt om liquiditeit in de prijsvorming te krijgen. Er is een vast patroon van veilingen vastgesteld en tot 2024 staat wettelijk vast hoe het aandeel schone energie jaarlijks moet toenemen. Interessant vond ik hoe zo ook is getracht de kernenergie discussie te parkeren - men biedt maar mee - en hoe zon-PV een veel sterkere positie bleek te hebben dan verwacht.

Bewondering

Er zijn natuurlijk vele punten waarop de discussie bij ons verder is en er zijn provincies waar-in corruptie en kwetsbaar bestuur alle goede bedoelingen overschaduwen. De ideeën over een groene economie verkeerden nog in een pril stadium. Onbegrijpelijk is de keuze voor een minder stringente efficiëncystandaard voor personenauto's dan die in de Verenigde Staten, terwijl er vooral autofabrieken staan die grotendeels voor de Amerikaanse markt produceren. Maar enige bewondering overheerst: als een regering iets echt wil en in de uitvoering zorgt voor draagvlak, dan ga je gewoon aan de slag.

Pieter Boot is Hoofd sector Klimaat, Lucht en Energie bij het Planbureau voor de Leefomgeving